

Hayreddin Karaman'ın Fetvalarında Zaruret Prensibi

Mücahit Ergen

 <https://orcid.org/0000-0003-1607-4306> | Mcahit.ergec@gmail.com

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş,
Türkiye

Öz

İslam'ın hem kendi değer ölçülerine hem de günün şartlarına uygun olarak yaşanmasında Kur'an ve sünneti esas alan ve normatif bir ilim olan fıkıh bize rehberdir. Zaruretin birçok tarifi olmakla birlikte zaruret, dinin yasak ettiği bir şeyi yapmaya veya yemeye mecbur eden durumdur. Bu bağlamda özellikle ihtiyaçların zaruret sayılması, sosyal zaruret, zaruret prensibinin suiistimali gibi konulardaki fetva ve yazılarıyla katkı sağlayan günümüz fakihlerinden Hayreddin Karaman kendi nev'i şahsına münhasır bir konumda yer almaktadır. Bu bildiri ile İslam hukukundaki zaruret prensibinin günümüz şartlarında yorumlanmasında Karaman'ın katkısını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda "Karaman zaruret prensibini fetvalarına nasıl yansıttı?" sorusu sorulmuş ve bu sorunun cevaplandırılması için literatür taraması yöntemi kullanılmış, elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Karaman'ın müktesebatı, eserleri, çeşitli platformlarda yayımlanmış yazıları ve kendisi hakkında yapılmış ilmî çalışmalar incelenmiştir. Karaman'ın ihtiyaçların hangi durumlarda zaruret olarak değerlendirileceği, Mecelle'nin ilgili kaidesinin suiistimal edilmeksizin nasıl uygulanacağına dair teorik izahatları ve fetvaları bulunmaktadır. Karaman, içtihatlarına dayanak kıldığı bir zaruret anlayışı geliştirerek İslam hukuku alanına önemli ve güncel bir katkı sağlamıştır. Karaman içtihat kapısının kapalı olduğunu iddia edenlere karşı çıkmış ve içtihat kapısının açık olduğunu, klasik usulü terk etmeden, geliştirerek yeni mesele ve problemleri, yeni içtihatlar ile hükme bağlamak ve çözüme kavuşturmak istemiştir. Müslümanların İslam ahkâmını hayata geçirmeleri yönüyle günümüz ekonomik ve sosyal şartlarının sebep olduğu dar boğazdan çıkması için zaruret prensibine ihtiyaç duyduğunu belirtmiş, İslamlaşma yolunda zarureti ara çözüm olarak sunmuştur. Karaman, zaruret prensibini işletirken bireysel ve toplumsal hayatı birbirinden ayırır. Bireysel alanda zaruret, ferdin temel ihtiyaçlarını gerçekleştirdiği ölçüde son bulur. Toplumsal alanda ise toplumun asgari şartlarda gücünün sağlanmasıyla ortadan kalkar. Ona göre Müslümanın güçlü olması gerekir. Zayıf düşmemek adına "bazı yasakların geçici olarak kalkması" ruhsatından faydalanmak gerekir. Devletin verdiği konut kredisi alınıp alınamayacağı, kutup bölgelerinde namazın cem'i, alkolü ilaç ile tedavinin mümkünlüğü gibi birçok konuda zaruret prensibine binaen fetvalar vermiştir.

Anahtar Kelimeler

İslam Hukuku, Zaruret, İhtiyaç, Fetva, Hayreddin Karaman, Hayreddin Karaman'ın Fetvaları, Zaruret Prensibi.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan "Hayreddin Karaman'nın Fetvalarında Zaruret Prensibi" adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	15.07.2023
Kabul Tarihi	14.08.2023
Yayın Tarihi	15.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat
Araştırma Alanı	İslam Hukuku
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempzyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/406
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	22. Oturum - 30 Ağustos 2023 Çarşamba 17:00 - 18:30
Telif Hakkı	© 2023 MÜCAHİT ERGEN. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Ergen, MÜCAHİT. "Hayreddin Karaman'nın Fetvalarında Zaruret Prensibi". 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 329-332. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

The Principle of Necessity in Hayreddin Karaman's Fatwas

Mücahit Ergen

 <https://orcid.org/0000-0003-1607-4306> | Mcahit.ergenc@gmail.com

Master's Student, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Kahramanmaraş, Türkiye

Abstract

Fiqh, a normative science based on the Qur'an and the Sunnah, is our guide in living Islam in accordance with its own values and the conditions of the day. Although there are many definitions of necessity, necessity is a situation that compels one to do or eat something forbidden by religion. In this context, Hayreddin Karaman, one of today's jurists who contributes with his fatwas and writings on the necessity of necessities, social necessity, and the abuse of the principle of necessity, is in a unique position. This paper aims to reveal Karaman's contribution to the interpretation of the principle of necessity in Islamic law in today's conditions. In this direction, the question of how Karaman reflected the principle of necessity in his fatwas was asked. The literature review method was used to answer this question, and the findings obtained were analyzed. Karaman's acquis, his works, his writings published on various platforms, and scholarly studies about him have been analyzed. Karaman has theoretical explanations and fatwas on in which cases the needs will be considered necessary and how to apply the relevant rule of Mecelle without abuse. Karaman made an essential and up-to-date contribution to Islamic law by developing an understanding of the necessity that he based his ijtiħad on. Karaman opposed those who claimed that the door of jurisprudence was closed, and he wanted to rule and resolve new issues and problems with new jurisprudence by developing new issues and problems without abandoning the classical method. He stated that Muslims need the principle of necessity to get out of the bottleneck caused by today's economic and social conditions in implementing Islamic Provisions and presented necessity as an intermediate solution on the way to Islamisation. Karaman distinguishes between individual and social life while operating the principle of necessity. In the individual sphere, necessity ends to the extent that the individual realises his basic needs. On the other hand, the social sphere disappears with the provision of society's power in minimum conditions. According to him, a Muslim must be strong. In order not to be weak, it is necessary to make use of the licence of "temporary lifting of some prohibitions". He has given fatwas based on the principle of necessity on many issues, such as whether or not it is possible to obtain a housing loan granted by the state, the congregation of prayers in polar regions, and the possibility of treatment with alcoholic drugs.

Keywords

Islamic Law, Necessity, Need, Fatwa, Hayreddin Karaman, Hayreddin Karaman's Fatwas, Principle of Necessity.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “The Principle of Necessity in Hayreddin Karaman’s Fatwas” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-15
Accepted	2023-08-14
Published	2023-08-15
Category	Art & Humanities, Religion & Theology
Research Area	Religious Studies, Islamic Law
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/406
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 22 - August 30, 2023, Wednesday 17:00 - 18:30
Copyright	© 2023 MÜCAHİT ERGEN. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Ergen, MÜCAHİT. “The Principle of Necessity in Hayreddin Karaman’s Fatwas”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 329-332. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54